

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udbygning af Panum instituttet ved Københavns universitet, Københavns tandlægehøjskole m. v.

(Lovforslag nr. L 128. Fremsat 28/3 77).

Lovforslaget sættes til forhandling.

J. K. Hansen (S):

Det helt konkrete i det forslag, vi her har til behandling, er en bemyndigelse for undervisningsministeren til indtil den 1. januar 1985 at anvende 440 mill. kr. til opførelse af Panum instituttet til brug for Københavns universitets lægevidenskabelige institutter, Københavns tandlægehøjskole samt andre institutioner inden for sundhedsuddannelsen. Lovforslaget skal erstatte lov nr. 175 af 29. april 1970, der jo bemyndiger undervisningsministeren til indtil den 1. april 1984 at anvende 525 mill. kr. – begge beløb var i prisniveau 1969 – til at opføre et bygningskompleks, Panum instituttet, i Nørre Fælled-området til brug for Københavns universitets lægevidenskabelige institutter.

Projektet omkring Panum instituttet blev i 1970 betegnet som et af de allerstørste bygningsmæssige enkeltprojekter, der nogen sinde er vedtaget i Danmark. Bygningskompleksets opførelse har været opdelt i 6 byggeafsnit, hvoraf de 2 første er taget i brug. Det tredje er påbegyndt og påregnes at kunne tages i brug i slutningen af 1979.

Det, der nu foreslås af ministeren, er en begrænsning af Københavns universitets udbygning i Nørre Fælled-området, således at udbygningen af Panum instituttet begrænses fra de oprindelige planlagte 6 byggeafsnit til 5 og beløbsrammen skæres ned fra 525 mill. til 440 mill. kr. Baggrunden for denne ønskede begrænsning skal ses i de ændrede forudsætninger, der er for optagelse af studerende på vore højere læreanstalter.

Som alle ved, fik vi i fjor en lov om adgangsregulering ved de videregående uddannelser, en lov, der var nødvendiggjort af en stærkt stigende tilgang til de længerevarende videregående uddannelser, ikke mindst de lægevidenskabelige studier. Denne adgangsregulering har bl. a. medført, at tilgangen til de lægevidenskabelige studier ved Københavns universitet reduceres fra de oprindelige – dengang Panumloven blev til – 750 studerende om året til nu 450 pr. år i årene fremover.

I socialdemokratiet indser vi nødvendigheden af en samklang mellem den nødvendiggjorte adgangsregulering og en effektiv udnyttelse af bl. a. de bygningsmæssige ressourcer. Vi hilser derfor med tilfredshed, at ministeren har taget Panum instituttets udbygning og anvendelse op til revision, og vi hilser også med tilfredshed de uddannelsespolitiske forudsætninger, der ligger i lovforslaget. Vi kan derfor tiltræde, at Panum instituttet kan anvendes til andre institutioner end Københavns lægevidenskabelige institutter, bl. a. at Københavns tandlægehøjskole her kan opnå en forbedret lokale-situation ved, at højskolen overflyttes til Panum instituttet, og at andre kortere sundhedsuddannelser kan placeres på instituttet.

Der er en del tekniske detaljer i de i øvrigt fyldestgørende bemærkninger til lovforslaget, som jeg skal undlade at trække frem. Med de oplysninger, der foreligger dels i bemærkningerne til lovforslaget, dels i Nørre Fælled-udvalgets rapport, som regeringen har lagt til grund for den videre udbygning af Panum instituttet og for udnyttelsen af statens arealer i Nørre Fælled-området, skulle der være vældig god baggrund for en saglig behandling af forslaget i udvalget, og jeg kan tilsige min fulde støtte hertil.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Efter fremskridtspartiets opfattelse har man inden for universitetsområdet både op gennem 1960erne og gennem 1970erne bygget fuldstændig uden at tage højde for de behov, man fik i 1970erne, og uden tanke for, om det nu overhovedet var fornuftigt at bruge så mange midler på universitetsområdet, som man gjorde. Vi ved, at man i dette finansår vil bygge nye universiteter og udvide bestående universiteter osv. for op imod 500 mill. kr., på trods af at der vel reelt ikke på nogen måde er behov for dem.

Vi mener, at der er blevet bygget for mange universiteter. Vi mener, at der er blevet bygget for mange lokaler til universiteterne. Vi mener, at der skal spares på dette område. Vi mener, at der skal indføres en adgangsbegrænsning af en helt anden art end den, som man kalder adgangsbegrænsning, men som vel reelt ikke er nogen adgangsbegrænsning, og som man indførte sidste år.

Vi mener, at man inden for dette felt har båret sig hovedløst ad på en lang række områder. Lad mig nævne opkøbene på Tagens-

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

vej, lad mig nævne udbygningen af Amager Fælled og dette Panum institut, ja, det er vel næsten et skandaleagtigt eksempel på, hvordan man har bygget næsten i blinde. Denne enorme udbygning har man altså foretaget igennem de sidste 15 år, og man fortsætter alligevel.

Efter vores opfattelse er det en forkert anvendelse af samfundets ressourcer. Vi mener ikke, at samfundet på nogen måde har råd til, at vi lader op imod 30 pct. af en årgang få en universitetsuddannelse. Det er nu engang således, at der også skal være nogen til at producere nogle varer. Vi kan ikke alle sammen leve af bare at gå rundt og undervise hinanden.

Vi mener, at den nedsættelse af bevillingen, som undervisningsministeren her har foreslået, er et lille bitte skridt i den rigtige retning, men bestemt ikke noget ansvarligt, tilstrækkelig stort skridt, det er et alt for lille skridt. Bevillingen til Panum instituttet burde være nedsat væsentligt mere, end det her er foreslået.

Jeg skal med disse få ord give udtryk for, at vi kan medvirke til denne nedsættelse, men at vi altså ikke af denne grund på nogen måde ønsker at forpligte os til nogen som helst fortsættelse af udbygningen på Amager Fælled, tværtimod. Vi ønsker Amager Fælled-projektet nedlagt og solgt i stedet for anvendt som universitet.

Bertel Haarder (V):

Forslaget går ud på, at man skal stryge den 6. og sidste etape af Panumbyggeriet. Vi mener, at man også bør stryge den 5., i hvert fald foreløbig. Man kan endda diskutere, om ikke også den 4. etape uden særlig ulempe kunne udskydes, der er jo betydelig ledig kapacitet i nabobygningen, nemlig på rigshospitalet.

Jeg vil godt sige lidt principielt om vores stilling til de begrundelser, ministeren anfører i bemærkningerne for, at man har brug for denne 5. etape. Vi mener nemlig, at de planer, ministeren har for anvendelsen af 5. etape, er alt for luftige.

Tanken om at gøre Nørre Fælled-området til skueplads for nogle forsøg med sundhedsvidenskabelige fællesuddannelser og de deraf af-fødte planer om at samle så mange sundhedsuddannelser som muligt i området bygger efter venstres mening på nogle forældede teorier om stordriftfordele, som ikke holder for en nærmere analyse.

Al denne koordinering og integrering og samordning, som ministeren også vil have på andre uddannelsesområder, hvad opnår man egentlig derved? Man får nogle kæmpestore institutioner, hvor man må bruge en masse tid på at holde møder og koordinere hinandens aktiviteter. Men de studerende kan jo alligevel kun studere én ting ad gangen, de må alligevel vælge et bestemt fag, vælge et bestemt udsnit af varerne i det pædagogiske supermarked, man vil lave. Fordelen ved at have kantine sammen med studerende ved nogle nabouddannelser synes at være særdeles begrænset.

Hvad lærerkræfterne angår, vil samarbejdet først og fremmest betyde en ny mødeaktivitet af hidtil ukendt omfang. De, der kan have gavn af at udveksle erfaringer og befrugte hinandens forskning, kan jo gøre det, også selv om der er 1½ km eller 3 km mellem institutionerne, og også selv om man arbejder under forskellig ledelse.

Venstres alternativ til denne sammenroding af uddannelserne er en langt større anvendelse af det, som hedder meritoverførsel. Det vil sige, at studerende, der er begyndt på et studium, kan få godskrevet det, de har lært, hvis de skifter over til et andet studium, og at de kan skifte efter nogle liberale principper, så man ikke nøder nogen til at spille unødigt tid, hvis de vil skifte studium.

Bemærk, at de nye basisuddannelser, som vi har set eksempler på, ofte er præget af en hidtil ukendt grad af specialisering, bl. a. i forbindelse med det omsiggribende projektarbejde. Det eneste, der er bredt og alment anvendeligt i basisuddannelserne, er betegnelsen basisuddannelse. Bortset fra denne betegnelse, denne etiket, er der i høj grad tale om specialisering. Derfor mener vi, at hvis formålet er at nedbryde uddannelsesbåsene her i samfundet – og det mener vi at vi skal – så skal vi ikke slå uddannelserne sammen så meget som muligt under én hat med den centralisering, det medfører; vi skal i stedet for skabe lettere overgange imellem de forskellige uddannelser. Det er jo en ældgammel tankegang fra 1950'erne, som mange har talt om i årtier, men som vistnok på grund af organisationsmodstand aldrig er blevet til noget, men ikke desto mindre er dette den naturlige måde at nedbryde uddannelses- og ansættelsesbåsene på i det danske samfund.

Jeg håber, jeg med disse jordnære betragtninger kan sætte noget i gang hos ministeren,

[Bertel Haarder.]

så vi i uddannelsesdebatten kommer ind på et lidt mere frugtbart spor, som tager udgangspunkt i de forhåndenværende selvstyrende uddannelsesinstitutioner, bevarer muligheden for at sprede uddannelserne vidt ud over landet og undgår de ulidelige og tidkrævende mødeaktiviteter, som plager mange store, integrerede uddannelsesenheder med deres gensidigt fremmedgjorte personalegrupper.

Gerda Møller (KF):

Vi kan da i det konservative folkeparti glæde os over, at man fra regeringens side vil tage konsekvensen af den adgangsregulering, der i første omgang finder sted ved de lægevidenskabelige uddannelser, ved at tage de hidtidige forudsætninger for Panum instituttets udbygning og anvendelse op til revision for at sikre en effektiv udnyttelse af såvel lærerkræfter som andre ressourcer.

Men når det er sagt, vil vi også i den konservative folketingsgruppe have lov til at sætte et spørgsmålstegn ved måden, hvorpå revisionen skal foregå.

For det første har vi ikke lyst til at tvinge tandlægehøjskolen ind i Panum instituttet, så længe højskolen ingen sikring får for, at den ikke fremtidig alligevel skal have tre eller to adresser, eller hvor meget det nu kan blive til.

For det andet har vi ikke megen tiltro til den koordinering af de uddannelser og andre aktiviteter i Nørre Fælled-området, som Nørre Fælled-udvalget og det faglige landsudvalg for sundhedsuddannelserne og det tilsvarende for de naturvidenskabelige uddannelser går ind for. Det er en koordinering, som ikke alene skal have udgangspunkt i faglige fælleselementer i uddannelserne, altså en form for basisuddannelse, men også have udgangspunkt i det arbejdsfællesskab, der måtte være i den senere erhvervsfunktion.

Vi hælder mere og mere i vores gruppe til den anskuelse, at basisuddannelserne snarere fører til en forsinkelse af det enkelte studium fremfor en rationalisering. Hvis der hertil kommer tvungent uddannelsesmæssigt samarbejde imellem sundhedsuddannelsesinstitutionerne, så mener vi, at uddannelserne nok bliver afstemt efter hinanden, men at det nok også vil føre til en meget voldsom central dirigering af de enkelte uddannelser, og en sådan central styring ønsker vi ikke. I det hele taget

mener vi, at den enkelte uddannelse er bedst tjent med at være selvstændig og hvile i sig selv. Det behøver jo ingenlunde at forhindre et fornuftigt samarbejde institutionerne imellem. Jeg tænker bl. a. på den meritoverførsel, som også hr. Bertel Haarder var inde på, eller det nødvendige tværfaglige forskningsmæssige samarbejde, der kan føre til, at alle dele af sektoren er dækket forskningsmæssigt.

Vi er altså ikke tilhængere af at etablere det foreslåede center for sundhedsuddannelser i Nørre Fælled-området, bestående af både korte og lange uddannelser. I øvrigt finder vi også, at forslaget på dette område er meget løst formuleret, idet der jo i virkeligheden intet forslag er om det uddannelsesmæssige samarbejde, men bare en henvisning til en rapport, der peger på fagområder, hvor der menes at være mulighed for samarbejde. Heller ikke på det forskningsmæssige arbejdsområde er der anvist konkrete opgaver.

For det tredje er vi heller ikke positivt indstillet over for uddannelseseksperimentet det sundhedsvidenskabelige fakultet, der skal etableres som et forsøg med henblik på at integrere de korte og lange sundhedsuddannelser. Vi kan forestille os, hvad det kan bruges til som løftestang for de korte uddannelser og ikke til nogen som helst gavn for de længerevarende uddannelser.

I øvrigt mener vi, at vi har forsøg nok inden for hele uddannelsessektoren, og derfor kan vi heller ikke gå med til, at der bygningsmæssigt disponeres med hensyn til etablering af et sådant forsøg, og det forstår jeg skal ske ved, at man bygger på det femte afsnit af byggeriet.

Vi beklager i den konservative gruppe denne ændring af undervisningsministerens indstilling med hensyn til byggeriet. Vi skal jo kun tilbage til maj måned sidste år, altså for mindre end et år siden, hvor ministeren havde den indstilling, at det under de samme forudsætninger, som er indeholdt i det foreliggende forslag, ville være muligt at begrænse byggeriet til de første fire byggeafsnit, som kan udgøre en afsluttet enhed. Vi vil altså gerne have en begrundelse for, at det nu er nødvendigt under samme forhold at tage femte afsnit med. Det drejer sig jo om en temmelig stor besparelse, hvis man kan nøjes med de fire afsnit, i forhold til, hvis man skal have det femte med.

Selvfølgelig vil vi ikke forhindre undervisningsministeren i at foretage besparelser, men

[Gerda Møller.]

vi vil gå ind i udvalgsarbejdet i den hensigt at forsøge at gøre besparelserne så store som muligt og derigennem også forhindre de planlagte eksperimenter og integrationer.

Ingolf Knudsen (CD):

Jeg skal gøre dette meget kort ved at sige, at vi i min gruppe finder, at det fremsatte forslag er rimeligt, og at vi finder de begrundelser, der er anført, som også den socialdemokratiske ordfører her har givet udtryk for det, rimelige. Tillige har vi noteret os, at det også indeholder en besparelse. Derfor kan vi alt i alt tilsige en velvillig udvalgsbehandling.

Ebba Strange (SF):

Baggrunden for, at ministeren har fremsat dette forslag, er beklagelig. Det er beklageligt, at det er lykkedes for dette folketing at indføre en så kraftig adgangsbegrænsning til lægestudiet, uden at der som baggrund har ligget nogen virkelige sundhedspolitiske drøftelser og nogen virkelige overvejelser over, hvor mange læger vi egentlig ønsker skal virke i Danmark.

Derfor har vi naturligvis heller ingen lyst til at give ministeren den ønskede beføjelse til at nedsætte beløbet til anvendelse til bygning af Panum instituttet, som der bliver bedt om i det foreliggende lovforslag.

Jeg kunne nøjes med at sige dette, men på grund af de faldne bemærkninger fra de andre ordførere har jeg imidlertid lyst til lige kort at sige, at bortset fra det finder vi tanker om at lave et sundhedsuddannelsesinstitut meget spændende og meget sympatiske. Vi mener, at der kan foregå en god og en givende inspiration fra korterevarende, mere praktisk orienterede uddannelser til de længerevarende, mere teoretisk orienterede uddannelser. Vi vil derfor gerne drøfte den anvendelse af Panum instituttet, der er lagt op til i den rapport, vi jo alle sammen har fået tilstillet, og hvoraf uddrag følger med som bemærkninger til det foreliggende lovforslag.

Freddy Madsen (DKP):

Vi har jo også vendt os imod den adgangsbe- grænsning, der er indført for lægestudiet. Vi finder den ud fra alle betragtninger, som vi tidligere har været inde på, helt uantagelig, og derfor kan vi naturligvis heller ikke støtte dette forslag, der er en konsekvens af den adgangs- regulering, der er indført. Jeg skal ikke gå i de-

taljer, for det har været diskuteret flere gange. På den anden side er vi tilhængere af den måde, dette institut udbygges på.

Med de bemærkninger, som er faldet fra andre partier, som ønsker yderligere barberin- ger, er det klart, at vi også igennem udvalgsar- bejdet vil modvirke de nedskæringer, som her som på så mange andre områder foregår helt uden perspektiv.

Nogle af argumenterne, og det er naturligvis først og fremmest fra fremskridtspartiet, er helt usaglige. Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) maler en vis mand på væggen, når han siger, at der jo også skal være nogen til at producere her i landet. Ja vist, men foreløbig er der jo faktisk 150.000, som man nægter at være med i produktionen. Man forudsiger også fra folk, som jeg tror hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har tillid til, at denne tilstand vil vare meget længe. Der er endda nogle, der siger, at den vil blive meget værre op imod år 2000. Mon ikke der var brug for, at en del af disse mennesker kom til at beskæftige sig med noget, som var nyttigt for os alle sammen, med en udbygning af vores sundhedsvæsen?

Så vil jeg også godt sige til nogle af de øv- rige bemærkninger, der er gjort om nedskærin- gerne, og det gælder specielt spørgsmålet om det eksperimentelle område: ja men er det ikke netop således, at inden for en meget stor del af uddannelsessektoren og inden for en meget stor del af sundhedsvæsenet er der netop behov for nytænkning? Den kan næppe udformes, medmindre man også er parat til at udføre de nødvendige eksperimenter, men dér må vi kon- statere, at et par af de eksperimenter, som alle- rede er i gang i undervisningsvæsenet, går en langsom kvælning i møde. Derfor kommer det naturligvis ikke overraskende, men det fortæl- ler bare noget om, hvor kortsynet meget af det, vi laver her i dette hus, er.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det forslag om at sløffe 6. etape, som her foreligger, forekommer velmotiveret. Hvorvidt der er mulighed for at gå videre, må afklares under udvalgsarbejdet, herunder også de pro- blemer, som er fremhævet i bemærkningerne, og som specielt tandlægehøjskolen har og vil få i denne forbindelse.

I øvrigt underer jeg mig en lille smule over nogle af de bemærkninger, hr. Bertel Haarder gjorde. Jeg forstod meget vel filosofien med de hyppige studieskift og med at undgå centralise-

[Niels Helveg Petersen.]

ring i uddannelsen, men hvis det i øvrigt er et stærkt ønske hos partiet venstre, så kan jeg ikke forstå den holdning, partiet indtager i øvrigt til den form for adgangs begrænsning, som er ved at se dagens lys.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkepartis holdning skal jeg gøre op i to dele, først med hensyn til selve lovforslaget, der jo er en, kan vi sige, nødvendighed, hvis ikke ministeren skal blive tvunget til at opfylde den lov, der er vedtaget i folketinget, før kristeligt folkeparti kom. Da vi jo selv har været med til at bestemme adgangsreguleringen, kan vi selvfølgelig kun hilse med tilfredshed, at det bliver opfyldt også på det økonomiske område.

Med hensyn til bemærkningerne kan vi ikke umiddelbart tilslutte os de ting, der står deri, men vi vil gerne være med til at drøfte det i udvalget.

Alfred Hansen (DR):

Vi vil fra retsforbundets side sætte et spørgsmålstegn ved det rigtige i at forsøge at samle flere institutter under én hat. Vi er ikke sikre på, at det er det rigtige, at det er det ønskværdige, at studier, som ikke har direkte tilknytning til hinanden, nødvendigvis skal tvinges til at være i samme hus.

Det nævnes, at tandlægehøjskolen har mulighed for at få bedre lokaler, og det er da naturligt, at tandlægehøjskolen såvel som alle andre uddannelsesinstitutioner skal have de bedst tænkelige faciliteter, så den mest effektive undervisning opnås. Det er dog ikke sikkert, at det er disse faciliteter, der er tilstrækkelige til, at uddannelsens effektivitet bliver sikret, men det skulle i hvert fald være en hjælp, at de ydre rammer er til stede. Så må vi håbe, at ministeren også formår at få de indre rammer til at svare til de udvendige.

Vi hilser med glæde, at der her er tale om en besparelse, men vi må sætte en tyk streg under kravet om, at uddannelsesmulighederne ikke forringes.

Jeg vil gerne stille et spørgsmål til undervisningsministeren i forbindelse med lovforslaget: hvilke korterevarende uddannelser tænker ministeren på?

Vi er af den opfattelse i retsforbundet, at det ikke er den bare lykke at få disse institutioner gjort så store og så kompakte som muligt. Vi

tror, at det er godt at sprede vores uddannelsesinstitutioner ud over landet, og det er jo ikke ligefrem disse intentioner, der ligger bag dette forslag. Det må ikke have et sigte, som trækker flere studerende til København, end man har i forvejen. Vi foretrækker en decentralisering på dette område som på så mange andre områder i samfundet. Vi tror ikke på, at centralisering er bedre, billigere eller mere menneskeligt tilfredsstillende for de mennesker, det berører.

Jeg vil konkludere på en lidt usædvanlig måde. Jeg vil sige, at jeg ikke på forhånd vil tage afstand fra forslaget.

Steen Folke (VS):

Hvis de mange detaljer skrælles fra, så indeholder forslaget to hovedelementer, som jeg vil kommentere.

Det første er nedskæringen af anlægsbevilningerne til færdiggørelse af Panum instituttet fra de 525 mill. kr. til de 440 mill. kr. i 1969-priser. Det andet er det forslag om en samordning af sundhedsuddannelserne, som ligger i lovforslaget, og som erstatter de tidligere planer om på Nørre Fælled at lave en samordning af de biologiske uddannelser. Det vil altså sige en samordning ud fra erhvervsfunktionen i stedet for en samordning ud fra nogle bestemte basisvidenskaber.

Til det første – og det må nok i sammenhængen trods alt siges at være det væsentligste – vil jeg sige, at hele argumentationen for denne beskæring af Panumprojektet jo er indførelsen af adgangs begrænsning til det lægevidenskabelige studium, som vil medføre en reduceret studentertilgang i fremtiden. Det er jo ikke nogen hemmelighed, at VS er gået imod adgangs begrænsning, både generelt og specielt inden for det lægevidenskabelige studium.

Det er helt klart, at der ikke er og ikke i en overskuelig fremtid vil komme et overskud af personale inden for sundhedssektoren. Den arbejdsløshed, man kan konstatere blandt nyuddannede læger, er jo et strukturelt problem, bl. a. sammenhængende med, at der ikke er tilstrækkeligt med rotationsstillinger, og i øvrigt noget, der har sammenhæng med overenskomstforhold, men det er naturligvis ikke et udtryk for, at der ikke kunne bruges de læger, som i dag er arbejdsløse. Der har, som fru Ebba Strange sagde det, ikke været nogen debat om hele behovet for læger og sundheds-

[Steen Folke.]

personale i et længere fremtidsperspektiv som grundlag for adgangsbegrænsning. Vi vender os imod den, og vi vender os naturligvis også mod en nedskæring her, som hænger snævert sammen med, at man har indført adgangsbe- grænsning.

Så er der det andet hovedpunkt, nemlig for- søget på at samordne uddannelserne inden for sundhedssektoren. Herom vil jeg gerne sige, at det har vi langt større sympati for. Man må nok erkende, at således som det er udformet i forslaget, er det nogle meget spæde skridt, der tages i retning af en samordning. Der er ikke så meget konkret, og det understreges, at der slet ikke er tale om nogen egentlig integration af kortere- og længerevarende sundhedsuddannel- ser. Men alligevel, dette at der bliver et lokale- mæssigt fællesskab, dette at man etablerer et forsøg med et sådant fakultet, mener jeg i sig selv er positive skridt, som vi sådan set godt kan støtte.

Jeg mener, det er vigtigt, at der sker et sam- arbejde mellem de korterevarende sundhedsud- dannelser, altså sygeplejersker, fysioterapeuter, sygehjælpere, og hvad det nu er, og de længere- varende uddannelser, først og fremmest læ- geuddannelsen. Med lidt optimisme kunne man måske forestille sig, at det kunne medvirke til at nedbryde det på mange måder umyndiggø- rende hospitalshierarki og sikre, at den ene hånd i behandlingen bedre vidste, hvad den anden hånd foretog sig.

Det er klart, at man også kunne foreslå, at der i en sådan sundhedssektoruddannelses- reform i langt større grad skulle inddrages de sociale aspekter ved sygdomme. Mange af de så- kaldte sygdomme skyldes jo forhold i miljøet, både i produktionen og i boligområderne og miljøet i øvrigt. Det er klart, at hele spørgsmå- let om i højere grad at gå over til en forebyg- gende indsats var noget, man kunne tage op i forbindelse med et sådant forsøg og en større og mere omfattende uddannelsesreform.

Som sagt ser vi i VS positivt på hele denne side af lovforslaget. Alligevel vejer det første punkt, dette med nedskæringen som følge af adgangsbegrænsningen, så tungt, at jeg med det samme kan sige, at vi agter at stemme imod forslaget i den udformning, det har.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Behandlingen af dette lovforslag har jo meget karakteristisk afspejlet nogle af de gene-

relle problemer vedrørende uddannelsespolitik- ken, som kan genfindes i enhver debat her i folketinget. Det er dels en stillingtagen til ad- gangsbegrænsning, dels en stillingtagen til be- sparelserne, hvor den ene side af salen er for, og hvor den anden side af salen er imod, dels en stillingtagen til forsøg inden for uddannel- sessektoren, hvor man kan lave en stort set lige så hård opdeling. Jeg håber, at vi på trods af disse karakteristiske forskelle under det videre arbejde med lovforslaget kan finde frem til et bæredygtigt forslag.

Jeg skal kort kommentere nogle af de be- mærkninger, der har været gjort af de enkelte ordførere.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) behøver jeg ikke at sige så meget til, for hr. Svend Ander- sen (Rosk. a.) holdt det sædvanlige frem- skridtsforedrag vedrørende de højere uddan- nelser. Det har jeg ved andre lejligheder haft mulighed for at erklære mig uenig i, og det er jeg fortsat.

Så havde hr. Bertel Haarder nogle mere principielle bemærkninger, først og fremmest om spørgsmålet om centralisering og decentra- lisering og omkring de såkaldte stordriftsfor- dele. Det, der er tale om her, er i virkelighe- den, at man forsøger at lave en fornuftig ud- nyttelse af allerede etablerede fællesfaciliteter. Jeg er sikker på, at når hr. Bertel Haarder igen studerer lovforslaget nøje, vil han være op- mærksom på, at vi rent faktisk i første og anden byggeetape har bundet os til en lang række ting, som vi simpelt hen ingen som helst fornøjelse får af, hvis vi tager det skridt, som hr. Bertel Haarder foreslog eller i alle tilfælde overvejede, nemlig at vi skulle skære i hvert fald femte, måske også fjerde etape væk. Derfor mener jeg sådan set ikke, at vi skal tage den dis- kussion nu. Den skulle have været taget, den- gang lovforslaget blev vedtaget, og da mente dette ting som bekendt noget andet.

I virkeligheden er venstre og socialdemokra- tiet ikke spor uenige om det ønskelige i merit- overførsel. Vi er heller ikke spor uenige om det ønskelige i at skabe lettere overgange. Der er da heller ikke det fjerneste i dette lovforslag, der modarbejder disse fælles intentioner - tværtimod.

Hr. Bertel Haarder havde også nogle nega- tive bemærkninger om samordning i det hele taget. Det forstår jeg egentlig ikke på bag- grund af det konkrete lovforslag, for her er jo netop - hvad hr. Steen Folke i øvrigt også be-

[Undervisningsministeren.]

mærkede – tale om, at autonomien for de enkelte uddannelser er fastholdt, således at man indgår i et samarbejde og en samordning på de områder, hvor parterne kan se en interesse i det.

Derfor kan jeg også erklære mig enig i hr. Bertel Haarders sidste bemærkninger om, at man skulle bevare muligheden for at sprede uddannelserne. Hr. Bertel Haarder vil kunne give mange gode eksempler på, at socialdemokratiet har ført denne linje og har gennemført det meget systematisk, men det skal selvfølgelig ikke forhindre os i at lave noget fornuftigt inden for de bygningsrammer og inden for de planer, som vi i øvrigt har fastlagt for mange år siden.

Jeg tror ikke, fru Gerda Møller var helt opmærksom på, at der jo i forhold til tandlægehøjskolen er sket noget undervejs. Det fremgik af Nørre Fælled-betænkningen, at tandlægehøjskolen skulle have den sidste etape i forbindelse med sjette etape af Panumbyggeriet, men det er ændret i det lovforslag, der er fremsat, idét tandlægehøjskolen nu får fuldstændig plads i alle fem etaper. Derfor kan man ikke sige, at tandlægehøjskolen på den foreliggende baggrund har erklæret sig imod det lovforslag, der nu foreligger.

Fru Gerda Møller havde også nogle andre udtalelser, som ikke var ganske klare, bl. a. at der skulle være foreslået basisuddannelser. Jeg gad vidst, hvor det står i det foreliggende lovforslag. Jeg har ikke set det nogen steder.

Fru Gerda Møller mente også, at man lagde op til et tvungent samarbejde. Jeg kunne også godt tænke mig at vide, hvor man finder noget om det i det foreliggende lovforslag. Der er netop tale om, at man fastholder autonomien, og at man går ind for, at man på frivillig basis får et samarbejde i gang omkring de undervisningsfunktioner, der vitterlig er fælles for de enkelte uddannelser. Derfor er der selvfølgelig også dele i dette lovforslag, der ikke er konkrete. Det gælder bl. a. spørgsmålet om de korterevarende videregående uddannelser, fordi vi netop her har lagt op til, at der ikke skulle foretages noget, uden at disse uddannelser selv talte med og selv prøvede sammen med de lænerevarende uddannelser at finde frem til en fornuftig ordning.

Til slut spurgte fru Gerda Møller, hvordan det forholdt sig med, at jeg i maj måned – fru Gerda Møller må her hentyde til aktstykket i

finansudvalget – gik ind for de fire etaper »under præcis de samme forudsætninger«. Det er jo ikke rigtigt, fru Gerda Møller. Tandlægehøjskolen og tandlægehøjskolens indplacering var jo ikke omtalt på det tidspunkt. Der var omtalt, at man muligvis kunne tænke sig enkeltdele. Det, der er tale om i det nu foreliggende lovforslag, er, at tandlægehøjskolen fuldstændig kan placeres i Panumbyggeriet.

Jeg takker for hr. Ingolf Knudsens tilslutning til lovforslaget.

Både fru Ebba Strange og hr. Freddy Madssen afspejlede jo det dilemma, jeg startede med at redegøre for, idet de selvfølgelig ikke kunne være særlig begejstrede for, at man nu med baggrund i adgangsbegrænsningen foreslog en ændring, men det glædede mig, at begge de to ordførere også hæftede sig ved, at der var andre perspektiver i det foreliggende lovforslag, og at man gerne i det videre udvalgsarbejde ville gå ind i en drøftelse af nogle af disse problemer. Jeg håber, det vil føre til en positiv endelig stillingtagen.

Jeg takker også for hr. Niels Helveg Petersens positive bemærkninger. Jeg forstod, der var et enkelt forbehold over for, om man kunne tænke sig flere etaper udskudt. Det er klart, at det må vi diskutere i udvalget. Det er mit indtryk, at vi har strammet den temmelig meget med de fem etaper, der her er foreslået, men det må vi selvfølgelig se på.

Jeg takker også for fru Inger Stilling Pederzens positive bemærkninger til lovforslaget. Jeg hørte godt de sidste bemærkninger også.

Hr. Alfred Hansen var imod, at man samlede de forskellige institutioner her, og var inde på problemet, som også hr. Bertel Haarder havde været inde på, med de store institutioner i modsætning til de små. Jeg har allerede til hr. Bertel Haarder gjort nogle bemærkninger om det, og dem skal jeg ikke gentage.

Hr. Alfred Hansen spurgte også konkret, hvilke korterevarende videregående uddannelser der var tale om. Som jeg sagde til fru Gerda Møller tidligere, så er dette afsnit ikke konkret nedfældet i lovforslaget, heller ikke i bemærkningerne, netop fordi vi mener, det er nødvendigt, at der foregår et yderligere udvalgsarbejde, hvori disse uddannelser er repræsenteret, men jeg skal gerne nævne de uddannelser, som man omtaler i betænkningen fra Nørre Fælled-udvalget. Det er på side 15, og man nævner her:

»For de øvrige sundhedsuddannelser (fysio-

[Undervisningsministeren.]

og ergoterapeutuddannelserne, sygeplejerskeuddannelsen (og uddannelsen ved sygeplejerskehøjskolen), jordemoderuddannelsen, sygehjælperuddannelsen, hospitalslaborantuddannelsen, økonomauddannelsen, fodterapeutuddannelsen, tandplejeruddannelsen . . .)« osv.

Det er klart, at alle disse uddannelser ikke kan være i Panum instituttet, og det, der derfor skal drøftes, er, hvilke uddannelser man mest hensigtsmæssigt kan etablere et samarbejde med.

Hr. Alfred Hansen sluttede med at ønske en decentralisering og sagde, at man ikke skulle trække flere studerende til København. Det er jeg enig i, og hr. Alfred Hansen vil vide, at regeringen netop omkring adgangsreguleringen har tyndet stærkt ud i København til fordel for en udbygning af uddannelsestilbuddet ud over landet. Heri er der ikke nogen ændring i det lovforslag, der her foreligger.

Hr. Steen Folke havde nogle af de sædvanlige bemærkninger omkring adgangsbeholdningen til lægestudiet. Jeg skal ikke trætte salen med at gentage mine sædvanlige bemærkninger. Jeg må sige, jeg er absolut ikke enig i, at vi ikke har undersøgt de ting grundigt, men det er der ikke noget nyt i.

Jeg takker for de positive bemærkninger, der var om samordningen af sundhedsuddannelserne, og beklager, at hr. Steen Folke, allerede inden udvalgsarbejdet overhovedet er kommet i gang, er i stand til at sige, at VS under ingen omstændigheder vil medvirke til det foreliggende lovforslag. Derved bekræfter hr. Steen Folke en tendens, som vi ser gang på gang fra VS' side.

Gerda Møller (KF):

Jeg vil først takke ministeren for oplysningerne om tandlægehøjskolen. Der har været et eller andet, jeg ikke rigtig har fået læst.

Med hensyn til basisuddannelserne kunne ministeren ikke rigtig forstå, hvor jeg havde det fra. Her vil jeg gerne henvise til bemærkningerne til lovforslaget, punkt 4.3, hvor der står:

»Medens tidligere overvejelser om samarbejde og koordination mellem uddannelserne i Nørre Fælled-området har taget deres udgangspunkt i faglige fælleselementer i uddannelserne (f. eks. med henblik på etablering af en biologisk basisuddannelse), fremhæver Nørre Fæl-

led-udvalget, at man ud over fagligt fællesskab« – og her må jeg altså stadig væk tro, at det er den biologiske basisuddannelse bl. a. – »også bør lægge arbejdsfællesskab . . .« osv.

Det er derfra, jeg har det med basisuddannelsen.

Med hensyn til aktstykke nr. 435 fra 11. maj 1976 – nu har jeg taget det med – kan jeg ikke se andet, end at jeg har ret. Man kan se på bemærkningerne til dette lovforslag og fremsættelsestalen, og man kan se på bemærkningerne til aktstykket. I aktstykket står bl. a. Københavns tandlægehøjskole nævnt, og ministeren siger, at på det foreliggende foreløbige grundlag vil man træffe de fornødne foranstaltninger, således at Panumbyggeriet i givet fald kan begrænses til de 4 første byggeafsnit, som kan udgøre en afsluttet enhed, således at planerne om 5. og 6. etape kan opgives eller udskydes. Inden ministeren siger det, har ministeren jo sagt, at det har været muligt at foretage væsentlige begrænsninger og at tage hensyn til alle disse ting, som har været nævnt i det foregående afsnit. Jeg kan altså ikke se andet, end at tandlægehøjskolen også er med i det aktstykke, for ministeren har jo bedt det faglige landsudvalg for sundhedsuddannelserne om at tage spørgsmålet om koordineringen op, og det må da også i det aktstykke være en forudsætning. Jeg kan i hvert fald ikke læse det på anden måde.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal gerne medgive fru Gerda Møller, at det er en indviklet sag at behandle, fordi der har ligget så mange forudgående planer og i øvrigt også er foregået en del udvalgsarbejde. Fru Gerda Møller henviser til den biologiske basisuddannelse, men sagen er jo den, at hele lovforslaget går ud på, at den ikke skal etableres, idet det biologiske samarbejde, man hidtil har talt om, forkastes. Derfor er denne henvisning til den biologiske basisuddannelse ikke noget argument for de synspunkter, som fru Gerda Møller først fremførte.

Fru Gerda Møller henviser også til aktstykket til finansudvalget. Det er fuldstændig rigtigt, at der i dette aktstykke nævnes de forskellige uddannelser, også tandlægehøjskolen, og det nævnes også, at man kunne overveje at udskyde flere etaper end foreslået her i lovforslaget, men som fru Gerda Møller også meget rigtigt påpeger, var det et referat af det opdrag,

[Undervisningsministeren.]

der blev givet til Nørre Fælled-udvalget, og jeg har jo til folketingets undervisningsudvalg fremsendt betænkningen fra Nørre Fælled-udvalget, og heraf fremgår det klart, at dette udvalg i virkeligheden indstillede, at man skulle fastholde alle 6 etaper for at få plads til tandlægehøjskolen. Den indstilling kunne jeg ikke følge, og det forslag, der er lagt frem, er en viderebearbejdelse af indstillingen fra Nørre Fælled-udvalget, således at man nu er kommet ned på de 5 etaper, men på en sådan måde, at hele tandlægehøjskolen indgår i disse 5 etaper – bl. a. på baggrund af tandlægehøjskolens modstand mod det forslag, der kom fra Nørre Fælled-udvalget.

(Kort bemærkning).

Gerda Møller (KF):

Jeg vil bare spørge, om jeg så må have lov til at konstatere, at grundlaget for det skøn, som ministeren gav i det aktstykke, så var forkert i forhold til det skøn, der nu er kommet. For der er altså, set med mine øjne, en forskel.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

I det aktstykke, fru Gerda Møller henviser til, er der givet en redegørelse for den procedure, vi vil anvende. Der er nævnt, at vi vil give det faglige landsudvalg for sundhedsuddannelserne det opdrag, og det er nævnt, at det var vores ønske at begrænse byggeriet, således at vi eventuelt også kunne undgå en 4. etape. Resultatet af det, der dengang i aktstykket blev redegjort for, foreligger nu i lovforslaget, således som det i øvrigt også blev lovet i det samme aktstykke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om erhvervsfaglige grunduddannelser.

(Lovforslag nr. L 129. Fremsat 28/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

J. K. Hansen (S):

Med lovforslaget om erhvervsfaglige grunduddannelser står vi i dag ved en milepæl for de unges erhvervsuddannelser. En milepæl, der markerer en naturlig konsekvens af en stedfunden udvikling, der har omformet det danske samfund fra et landbrugs- og håndværkersamfund til et moderne industrisamfund. En milepæl, der markerer bruddet med en uddannelse, som tiden er løbet fra, til fordel for en uddannelse, der vil fjerne det skel, der i mange år har været imellem dem, der søgte en boglig uddannelse, og dem, der søgte en praktisk erhvervsuddannelse.

På folketingets bord ligger nu efter en forsøgsperiode på godt 5 år – ja, for visse branchers vedkommende længere – et lovforslag, der giver den lovmæssige baggrund for de unge 16–19-åriges erhvervsfaglige grunduddannelse, og som nu definitivt bryder med den hidtidige lærlingeuddannelse, mesterlæren.

Det sidste siger jeg ikke i nogen ond mening over for den gamle mesterlære. Den har haft sin tid, men den slår bare ikke længere til i vort moderne industrisamfund.

Der er ingen, der kan beskyldte hverken minister eller folketing for at have forceret forslaget frem. Loven om erhvervsfaglige forsøgsuddannelser har fået lov til at løbe tiden ud, ja, endda et år længere. Der er i forsøgsperioden fra 1972 og frem til dato indhentet meget værdifulde erfaringer på området, og den erhvervsfaglige grunduddannelse har da også opnået en meget bred anerkendelse i erhvervslivet. Erfaringerne fra forsøgsperioden er behandlet i et af forsøgsrådet nedsat særligt lovrevisionsudvalg, hvor både Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen har været repræsenteret. Resultatet er nedfældet i en betænkning af 12. januar 1976. Jeg må dog tilføje, at denne betænkning først er endeligt tiltrådt af LO og Dansk Arbejdsgiverforening den 21. januar 1977.

Forslaget til lov om erhvervsfaglige grunduddannelser bygger på denne betænkning, og selv om vi i socialdemokratiet nok kunne have tænkt os at have stået friere med hensyn til lovforslagets udformning på visse områder, så anerkender vi fuldt ud undervisningsministerens holdning og det hensyn, ministeren har taget til arbejdsmarkedets parter. Vi tillægger det da også overordentlig stor betyd-